

Byrådssak 243/09

OMSORG+ - INNHOLD OG ORGANISERING

Sammendrag:

Byrådet mener at Oslo kommune har behov for et tilbud mellom hjem og sykehjem, som skal legge til rette for at brukerne skal føle trygghet og samtidig gi mulighet for mer individuelt tilpassede tjenester. Omsorg+ skal dekke dette behovet, og bidra til at Oslo kommune får en mer helhetlig og differensiert tiltakskjede. Omsorg+ skal gi trygghet, stimulere til aktivitet og tilrettelegge sosiale arenaer med hensikt å opprettholde helse og funksjoner hos eldre. Bydelene skal ha ansvaret for forvaltning og drift av Omsorg+. Forskrift for tildeling av Omsorg+ vil bli lagt frem for Bystyret i 2010.

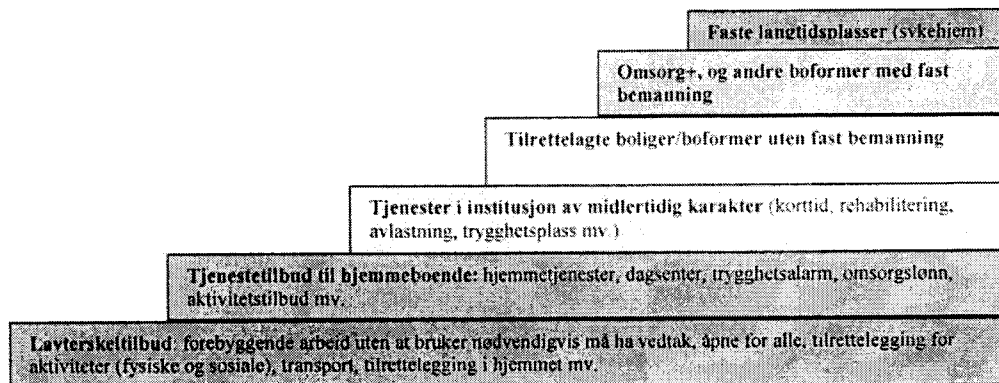
Byrådet ønsker at bydelene etablerer Omsorg+ i flere av trygdeboligene der en i dag har blandet ulike brukergrupper. Noen av disse trygdeboligene skal rendyrkes til å gi eldre et godt og trygt tilbud.

I økonomiplanperioden arbeides det for å opprette ca 1 000 Omsorg+ leiligheter som vil gi mange eldre et godt og trygt alternativ til sykehjem og eget hjem som ikke er tilrettelagt. Det redegjøres i denne saken for prosjekter som er under arbeid som mulige Omsorg+ prosjekter.

Saksfremstilling

Mange eldre opplever i dag ikke tilstrekkelig trygghet i eget hjem, samtidig som de ut fra en funksjonsvurdering har en helsetilstand som tilsier at sykehjem ikke er det rette tilbudet. Byrådet mener at Oslo kommune har behov for et tilbud mellom hjem og sykehjem, som skal legge til rette for at brukerne skal føle trygghet og samtidig gi mulighet for mer individuelt tilpassede tjenester. Omsorg+ skal dekke dette behovet, og bidra til at Oslo kommune får en mer helhetlig og differensiert tiltakskjede.

I bystyremelding 1/2008 fastslår byrådet at tjenesteutviklingen i Oslo skal skje i tråd med LEON-prinsippet. LEON står for Laveste Effektive Omsorgsnivå, og innebærer at den mest effektive hjelpen er den som kan ytes så nær brukerens utgangspunkt som mulig. Hjelpen skal bidra til at den enkelte kan opprettholde eller reetablere mest mulig av sine normale egenomsorgsaktiviteter i sitt vante miljø. Figur 1, skisserer omsorgstrappen.

Figur 1: en forenklet visuell fremstilling av Omsorgstrappen, eller LEON-prinsippet.

Omsorgstrappen kan også være et uttrykk for kostnadene knyttet til de ulike tjenestetypene. For hvert trinn oppover i trappen er det behov for økt ressursinnsats.

Oslo kommune har i dag et godt utbygd tjenestetilbud på mange områder. Kommunen har et mangfoldig sykehjemstilbud, hjemmetjenestene er godt utviklet og det er mange lavterskeltilbud. Byrådet mener at et tilbud som ligger mellom hjemmetjenester og sykehjem er et av de områdene hvor det er størst utviklingspotensial.

Målgruppe for Omsorg+

For eldre er ektefelle og barn de viktigste omsorgspersonene. I Oslo bor ca 64,9 %¹ av personer over 80 år alene. Blant dem mellom 67 og 79 år er tilsvarende tall ca 41 %². Spesielt i sentrumsbydelene er det mange eldre som bor alene³. Aleneboenhet hos eldre er ofte en utløsende faktor for pleie- og omsorgsbehov.

Mange eldre mennesker blir ensomme på grunn av at sosiale nettverk forsvinner eller helsen svekkes. Dette kan være starten på en spiral av negative effekter som til slutt fører til så dårlig helse og funksjonsevne at plass på sykehjem kan bli nødvendig. Ambisjonen med Omsorg+ er å gi trygghet, stimulere til aktivitet og lage sosiale arenaer for å bremse negativ utvikling med tap av funksjoner og helse.

En suksessfaktor for Omsorg+ er at tilbudet gis til den rette brukergruppen. Erfaringer fra tiltak på samme nivå, viser at det er viktig at de som flytter inn er i stand til å nyttiggjøre seg, og gjerne bidra til det felles aktivitetstilbudet. Naturlig nok vil etter hvert noen bli dårligere, men de vil da profitere på å ha etablert et sosialt nettverk med andre beboere.

Omsorg+ skal rette seg mot eldre som er i en tidlig fase av omsorgsbehov. Tilbudet skal gis til personer som gjennom aktivisering, sosialt samvær og trygghet kan oppleve at funksjonstapet bremser eller stopper opp. Målgruppen er hovedsakelig personer over 67 år, som ikke opplever tilstrekkelig trygghet i eget hjem, eller ikke har egnet bolig, samtidig som de ikke er syke nok til at sykehjem er riktig tilbud.

Omsorg+ er et botilbud for alle eldre med behov for dette. Det etterstrebes en gjennomsnittlig månedsleie for beboerne i Omsorg+ på kr 7 200. Dette er et husleienivå som gir maksimal statlig bostøtte for minstepensjonister og tilsvarer bydelenes erfaringer om betalingsviljen blant eldre. Aktivitetssenter og husleie for servicearealer dekkes innenfor bydelsrammen på lik linje med eldrecentre.

Innhold i Omsorg+

I Omsorg+ skal det hele døgnet være helsepersonell tilstede som kan hjelpe, eller tilkalle riktig hjelp etter behov. Omsorg+ skal legge til rette for aktivisering og sosial nettverksbygging. Det skal være rom for lokale tilpasninger, men byrådet anser følgende elementer som et minimum for at betegnelsen Omsorg+ skal kunne benyttes:

- *Samlokaliserte boliger*
Omsorg+ bør som et minimum inneholde 50-100 leiligheter. Selv om mennesker blir eldre, slutter de ikke å ha preferanser for hvem de ønsker å være sammen med. Et større antall personer vil øke muligheten for at den enkelte kan etablere nye sosiale relasjoner. Et større antall personer vil også legge til rette for at kostnader

¹ SSB:2009

² SSB:2009

³ SSB:2009.

for resepsjon/husvert, aktivitetssenter, kantine og andre "faste" tjenester, vil bli lavere per beboer.

- *Døgnbemannet fast kontaktpunkt/husvert*
Fast kontaktpunkt er en viktig del av Omsorg+. Det er viktig å forebygge ytterligere tap av funksjonsnivå ved å ivareta behov for trygghet. For å imøtekomme dette behovet, skal beboerne i et Omsorg+ til enhver tid ha et fast kontaktpunkt hvor det er mulig å få hjelp. Å vite at det er noen tilstede som kan yte bistand, vil kunne bidra til å dekke et trygghetsbehov.
- *Aktiviseringscenter og tilbud om middagsservering syv dager i uken*
Tilbud om aktiviteter og middagsservering er vesentlige deler av Omsorg+. En passiv tilværelse preget av ensomhet og dårlig ernæring leder ofte til en nedadgående spiral med funksjonstap og behov for mer omfattende og inngripende tilbud enn hva som i utgangspunktet var nødvendig. Et tilbud som gir trygghet og oppmuntrer til sosialt samvær og aktivisering, og bidrar til bedre ernæring, vil for mange virke forebyggende mot tap av funksjonsnivå hos den enkelte.

Som en illustrasjon av kravene til konseptet, vedlegges kravspesifikasjon fra konkurranse om anskaffelse av bygninger og tjenester i Omsorg+.

Organisering

Byrådet mener det er særdeles viktig at konseptet inneholder felles elementer, slik at det fremstår som et enhetlig konsept i hele kommunen – dvs. at det stilles visse minimumskrav til Omsorg+, samtidig som den enkelte bydel kan gjøre lokale tilpasninger. Byrådet skal godkjenne kvaliteten og innholdet i alle tilbud før de kan kalles Omsorg+.

Byrådet skal ha overordnet ansvar for videre konseptutvikling, kvalitetssikring og godkjenning av faglig innhold og kvalitet i enheter innenfor Omsorg+. Dette vil bidra til å sikre at forutsetningene legges til rette for et godt og likeverdig tilbud i alle enheter.

Byrådet ønsker å styrke brukergruppens rettigheter og vil utarbeide en egen forskrift for ulike typer omsorgsboliger. Et nytt regelsett vil skape et klarere skille mellom eldre brukergrupper med behov for pleie- og omsorgstjenester i tillegg til tilrettelagt bolig, og andre grupper med andre behov. Dette vil igjen legge til rette for en mer differensiert omsorgstrapp. En forskrift for tildeling av Omsorg+ vil bli lagt frem for Bystyret i 2010.

Ansvar for etablering og drift av Omsorg+ skal ivaretas av bydelene. I de tilfeller hvor byrådet har tatt initiativ til at det etableres flere boliger i Omsorg+ enn geografisk bydel har behov for, vil byrådet etablere ordninger slik at ikke geografisk bydel påføres risiko for tomgangsleie.

Forvaltning

Bestillerkontorene i den enkelte bydel skal fatte enkeltvedtak når det gjelder både bolig og tjenester. Hjemmetjenester til den enkelte beboer innvilges og ytes på lik linje med andre som bor i eget hjem og har behov for tjenester.

Omsorg+ er beboernes egen bolig, og beboerne betaler selv leie.

Tjenesteytingen kan foregå både i kommunal regi eller ved kjøp av tjenester.

Byrådet mener at det økonomiske ansvaret skal fordeles på følgende måte:

Kostnad	Betalingsansvar
Husleie for den enkelte bolig	Betales av den enkelte beboer.
Husleie for lokaler til service- og tjenesteyting	Kommunen dekker leie, kan fremleie til private
Tjenester i service- og aktiviseringstilbud	Kommunen har ansvar for at det er tilbud.
Døgnbemanning	Kommunen har ansvar for døgnbemanning.
Hjemmetjenester til den enkelte beboer	Dekkes som hovedregel av vedtaksbydel.
Egenandel for hjemmetjenester etter vedtak og andre vedtatte egenandeler	Som for vanlige hjemmetjenester – av den enkelte tjenestemottaker

Tilskudd til Omsorg+

Bygninger til Omsorg+ prioriteres for tildeling av Husbanktilskudd. Dette skal uavkortet gå til reduksjon av husleie til beboere.

Aktuelle prosjekter

Byrådet har i lengre tid arbeidet med å utvikle konsept Omsorg+ og med å fremskaffe bygninger til formålet. Mange bydeler har i løpet av 2008 og 2009 startet arbeid hvor målet er realisering av Omsorg+. Til sammen har bydelene initiert 11 prosjekter i kommunale bygninger som aktuelle for Omsorg+. Flere bydeler er i dialog med byrådet om de siste tilpasningene. De kommunale prosjektene omfatter til sammen 622 leiligheter.

Noen av disse prosjektene innebærer å gjøre om trygdeboliger hvor det i dag er utfordringer på grunn av at beboere med ulike behov er samlet på samme adresse. Byrådet oppfordrer flere bydeler til å spille inn flere slike prosjekter slik at en får gjort to ting på en gang: opprette flere Omsorg+ plasser og rydde opp i vanskelige bomiljøer.

Samtidig er det fremforhandlet leiekontrakter med fire private utbyggere, herav tre ideelle organisasjoner. De private prosjektene omfatter til sammen 292 leiligheter. Høsten 2009 sluttføres ytterligere en konkurranse som omhandler leiekontrakter med private aktører. Dette kan gi inntil ytterligere 200 leiligheter.

I tillegg til dette ønsker byrådet å gjennomføre en anbudskonkurranse for å kjøpe nøkkelferdige bygg i Groruddalen for å få flere prosjekter på plass i dette området.

Byrådet vil understreke at listen nedenfor er prosjekter vi jobber med per i dag, det vil komme nye til, og noen av disse vil kanskje av ulike grunner ikke kunne realiseres.

Kommunale prosjekter

Myrer Omsorg+, Bydel Nordre Aker

Status: Myrer inneholder i dag 80 omsorgsboliger og store servicearealer. Det planlegges å organisere tjenester som Omsorg+ og ombygging av lokaler til ytterligere omsorgsboliger og et moderne kjøkken. Prosjektet er valgt som pilotprosjekt for Omsorg+. Myrer Omsorg åpner i desember 2009.

Muligheter: Byrådet vurderer at bygningen har stort potensial for realisering av Omsorg+

Antall leiligheter: 88

Helgesens gate 58/Rodelokka, Bydel Grünerløkka

Status: Er i dag kommunale boliger for eldre. En etasje er bygget om med fast bemanning for 25 beboere i 2009. Det planlegges å organisere hele bygningen som Omsorg+ i samarbeid med Engelsborg eldresenter.

Muligheter: Byrådet vurderer at bygningen har stort potensial for realisering av Omsorg+.

Antall leiligheter: 97

Møllehjulet, Bydel Sagene

Status: Er i dag omsorgsboliger. Det planlegges organisering av tjenestene etter Omsorg+

konsept samt tilrettelegging av servicearealene for kafé og middagsservering.

Muligheter: Byrådet vurderer at bygningen har stort potensial for realisering av Omsorg+.

Antall leiligheter: 52

Gustav Jensens Minne, Bydel Frogner

Status: Er i dag omsorgsboliger, eies av stiftelsen Gustav Jensens Minne men forvaltes av bydel Frogner. Det planlegges for organisering av tjenester i henhold til Omsorg+ samt ombygging av første etasje til hensiktsmessige servicearealer.

Muligheter: Byrådet vurderer at bygningen har stort potensial for realisering av Omsorg+

Antall leiligheter: 55

Skøyen Terrasse, Bydel Ullern

Status: Er i dag omsorgsboliger. Det planlegges for organisering av tjenester i henhold til Omsorg+. Eldresenteret vil få en ny avtale tilpasset Omsorg+ med utvidet åpningstid og middagsservering. Inngangsetasjen bygges om til servicelokaler. Driftsstart i 2009.

Muligheter: Byrådet vurderer at bygningen har stort potensial for realisering av Omsorg+

Antall leiligheter: 61

Austliveien 12, Bydel Vestre Aker

Status: Eiendommen er regulert til bad, boliger og barnehage. Det settes i gang en mulighetsstudie i 2009.

Muligheter: Byrådet vurderer at tomten også kan ha rom for realisering av Omsorg+.

Antall leiligheter: 50

Øivinds vei 2, Bydel Bjerke

Status: Kommunal boligblokk som rehabiliteres og bygges om til Omsorg+.

Muligheter: Byrådet vurderer at bygningen har stort potensial for realisering av Omsorg+

Antall leiligheter: 60

Utmarkveien 2, Bydel Østensjø

Status: Eiendommen inneholder i dag 40 omsorgsboliger, eldrecenter og kontorer. Det planlegges for ombygging av kontorer til ytterligere 10 omsorgsboliger og organisering av tjenester i henhold til Omsorg+.

Muligheter: Byrådet vurderer at bygningen har stort potensial for realisering av Omsorg+.

Antall leiligheter: 50

Ljabrubakken 7, Bydel Nordstrand

Status: Mulighetsstudie er gjennomført. Forprosjekt starter september 2009. Det er to alternative løsninger. Ombygging av eksisterende eiendom eller riving og nybygg.

Muligheter: Byrådet vurderer at objektet har potensial for realisering av Omsorg+.

Antall leiligheter: 50

Private prosjekter

Ensjøtunet Omsorg+, Bydel Gamle Oslo

Eier: Frelsesarmeen

Status: Oslo kommune inngår leiekontrakt og kontrakt for basistjenester med Frelsesarmeen for Ensjøtunet Omsorg+. Prosjektet omfatter 62 omsorgsboliger og servicearealer. Sykehjemmet bygges om til 42 omsorgsboliger mens 21 eksisterende omsorgsboliger tiltransporteres leiekontrakten. Ensjøtunet eldrecenter inngår i servicearealene. Forventet ferdigstillelse 2011.

Antall leiligheter: 62

Kampen Omsorg+, Bydel Gamle Oslo

Eier: Stiftelsen Kirkens Bymisjon Oslo

Status: Oslo kommune inngår leiekontrakt og kontrakt for basistjenester med Kirkens Bymisjon for Kampen bo- og aktivitetshus Omsorg+ med 90 omsorgsboliger og servicearealer. Sykehjemmet rives for et nytt bygg. Eksisterende hybelbygg i Norderhovgata bygges om. Forventet ferdigstillelse i 2011.

Antall leiligheter: 90

Treschows gate 2B, Bydel Sagene*Eier:* Maya Eiendom AS*Status:* Leiekontrakt inngått. Regulerings sak sendes Rådhuset november 2009.

Leiekontrakten inneholder 90 leiligheter og tilhørende fellesareal

Forventet oppstart: 18 måneder etter byggetillatelse er gitt

Antall leiligheter: 90**Lovisenberg Omsorg+, Bydel St. Hanshaugen***Eier:* Diakonissehuset Lovisenberg*Status:* Oslo kommune inngår leiekontrakt og kontrakt for basistjenester med Diakonissehuset Lovisenberg for Lovisenberg Omsorg+. Prosjektet omfatter nybygg av 50 omsorgsboliger og servicearealer. Forventet ferdigstilling i 2011.*Antall leiligheter:* 50Økonomiske og administrative konsekvenser

Et hvert prosjekt som vedtas vil kreve investeringer som gjenspeiles i gjeldende husleieordninger. Alternativt vil leie av bygninger medføre leiekostnader. Det vil også være driftskostnader knyttet til drift av basistjenester.

En balansert omsorgstrapp i tråd med LEON-prinsippet vil gi en mer effektiv ressursutnyttelse enn hva Oslo kommune har i dag. Byrådet vurderer at Omsorg+ er et viktig tilskudd til kommunens omsorgstrapp, og på sikt kan bidra til lavere etterspørsel og behov for sykehjemsplasser.

Bydelene må tilpasse bestillerfunksjonen, og system for håndtering av husleiekontrakter og kontraktsforvaltning må tilpasses.

Det må utarbeides en ny forskrift for Omsorg+.

Etablering av et nytt trinn i omsorgstrappen kan få følger for bydelenes interne organisering. Eventuelle endringsprosesser skal skje innenfor gjeldende rammer og avtaleverk.

Byrådets vurdering

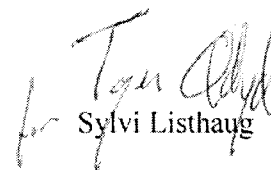
Mange eldre opplever i dag ikke tilstrekkelig trygghet i eget hjem, samtidig som sykehjem ikke vil være det rette tilbudet. Byrådet mener Oslo kommune har behov for et tilbud mellom hjem og sykehjem som kan gi både trygghet og bedre tilpassede tjenester. Byrådet vil med Omsorg+ imøtekomme dette behovet. Omsorg+ vil bidra til en mer helhetlig og differensiert tiltakskjede som er mer i tråd med LEON-prinsippet, og vil gi eldre en mulighet til å bo lenger i egen bolig og etablere nye sosiale relasjoner i et trygt miljø.

Byrådet innstiller til bystyret å fatte følgende vedtak:

Bystyret tar sak om Omsorg+ til orientering.

Byrådet, den **17 DES 2009**

Stian Berger Røslane

for Sylvi Listhaug

Vedlegg tilgjengelig på Internett:

1. Kravspesifikasjon for tjenester i Omsorg+
2. Kravspesifikasjon for bygninger til Omsorg+

Vedlegg ikke tilgjengelig på Internett: Ingen